

človeka po težavnem potu življenja k njegovemu najvišjemu smotru, ako več ne kliče njegov glas, ako se človek tedaj ne čuti več zavezanega poslušati zapovedi zakona, ki ga nalaga vera, in ako bode mislil, da sme brez strahu pred kaznijo udajati se sebičnim nagonom, kaj nastane iz tega za človeško družbo?

Po sadu se spozna drevo, po včinkih se morejo ceniti sistemi. Da je nauk nasprotnikov verske morale jako zložen, to dokazujejo životopisi glavnih zastopnikov svetne morale. Ako bi hoteli tu navajati dotična fakta, bi se nam lahko očitalo, če tudi po krivici, da obrekujemo, in tedaj molčimo. Priznavamo namreč, da tudi oni, ki verujejo v Boga in spoznavajo odvisnost morale od vere, tu in tam zgrešijo pravo pot, ker vsi ljudje imamo isto pomanjkljivo naravo. Ali neizmeren je razloček in daljava med enimi in drugimi.

Dočim eni spoznavajo svoje krivice, in se z božjo pomočjo poboljšajo, se oni bahajo s svojo hudobnostjo, vstrajajo v njej in dajo se hvaliti in proslavljati od svojih prijateljev.

„S.“

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Bele Krajine. (Konferencija.) (Konec.) G. prof. Vrhovec se je v dopisu prestreno zahvalil za nabrano mu gradivo o bivanju Francozov v Beli Krajini.

Kot učilo in okrasje šolskih sob se priporoča podoba „Grad Habsburg“. Stenske table in abecednik z istimi podobami izidejo začetkom šolskega leta.

5. O vzgojevanji vrtnic je poročal g. Muren v popolno zadovoljnost.

6. Poročilo g. nadučitelja Šesta o risanjih brez stigem je bilo do konca zanimljivo.

7. Razven računic ostanejo v rabi dosedanje knjige.

8. Knjižnica. Dosedajni listi vstanejo, isto tako nadaljevanje naročenih del. Na novo se naroče Holubova dela, o južni Afriki. Dohodki: 141 gld. 41 kr., izdatki 102 gld. 72 kr.

9. V knjižnični odbor so izvoljeni gg. Šetina, Štefančič, Justin in gospica Clarič.

10. V stalnem odboru so gg. Šest, Šetina, Bartel in Engelman.

11. Zastopnikoma v c. kr. okr. šol. svetu sta izvoljena gg. Šetina iz Šest, g. Šetina prevzame izvolitev šele, ko se mu je opetovano izreklo zaupanje.

12. Posamezni predlogi. G. Šetina: V dosego enakomernega pouka v slov. spisji je razdeliti in določiti učno stvarino za posamezne razrede in oddelke na podlagi učnega načrta z ozirom na določeno število učnih ur. Referat se izdelaj do prihodnje konferencije. Se vsprejme. G. Justin: Ker so začele nekatere pošte delati šolskim vodstvom mnogovrstne sitnosti, zbera naj se „določbe o pošiljatvah šolskih vodstev po pošti“ in naj se dopošljejo vodstvom. G. voditelj c. kr. glavarstva izjavi, da se bo to zgodilo; če pa pošta dela sitnosti, prijavljaj se to okr. šol. svetu, ki bo storil potrebne korake.

G. nadzornik se poslovi od g. Fl. Kaligerja, ki prestopi v pokoj, ta pa se poslovi od g. nadzornika in tovarišev.

G. nadzornik zaključil zborovanje s trikratnim „Slava“ na presvitlega cesarja.

Skupščino je počastil tudi blag. g. J. Schweiger, trgovec v Črnomlju, kot novoimenovani ud c. kr. okr. šol. sveta.

Ob $\frac{1}{2}$ 2 zbrali smo se v gostilni g. Šetine, kjer smo se izvrstno pokrepčali za na pot.

Zc.

Iz krškega okraja. (Konferencija.) Okrajna učiteljska konferencija za krški šolski okraj je bila dne 31. mal. srpana t. l. v šolskem poslopji v Krškem. Gospod prvosednik in voditelj konferenciji, c. kr. okrajni šolski nadzornik Francišek Gabršek otvori konferencijo ob 9. uri dopoldne.

V svojem otvorilnem govoru srčno pozdravlja navzoče ude ter jih vabi k resni in stvarni udeležbi pri tako važnih razpravah dnevnega vsporeda, nakladajoč jim pomenljivo in važno nalogo okrajnih učiteljskih konferencij, kar so omogočile stoprav nove šolske postave, katere je izdalo Njega Veličanstvo, naš presvetli cesar. Ravno obhajanje 25letnega obstanka novih šolskih postav ter 40letne poroke Njiju Veličanstev daje učiteljstvu dovolj povoda, da izraža najtoplejšo zahvalo Njijima Veličanstvoma v znak hvaležnosti in udanosti.

Velik je napredek šolstva vsled novih postav, krasne so iz njega izvirajoče dobrodejne posledice in lepa je versko-nravnstvena naloga ljudske šole, ki je omogočila razvijanje duševnih močij otrok, da postanejo vrli ljudje ter zvesti državljani.

A ni veselja brez žalosti! Tužna vest nam je došla včeraj, da je odličen član presvetle cesarske rodbine, Njega ces. in kr. Visokost presvetli nadvojvoda Vilhelm prominul nagle smrti. S tugo napolnjuje ta bridka izguba avstrijske narode, s tugo napolnjuje i nas.

«Združimo toraj, častita gospoda, svojo udanost, zvestobo in hvaležnost do presvetlega cesarja in vse hiše habsburške z najglobljim sožaljem nad bridkim udarcem, ki je zadel prevzvišeno cesarsko rodbino s klicem: Bog ohrani, Bog obvari našega premordrega cesarja Fr. Jožefa I.! Bog čuvaj našo premilo cesarico Elizabeto! Bog blagoslovi vso hišo habsburško!»

Trikratni „Slava!“ zagrini po dvorani po končanem govoru in navdušeno zapoje konferencija cesarsko pesem.

V jedrnatem govoru pozdravi sedaj gospod prvosednik v prvič navzočega c. kr. okrajnega glavarja preblagorodnega gospoda barona M. Schönberger-ja, povdarjajoč, da se šolstvo krškega okraja vedno krepkeje razvija vsled dobrodejnih naprav višjih oblastij, zlasti na podstavi novih šolskih zakonov ter vsled lastnega prizadevanja in neumorne delavnosti učiteljstva samega v tem šolskem okraju. Prav živo naslika učiteljstvo po njega želenji in hotenji in kako koprni po nadaljnji izobrazbi v interesu šole ter samega sebe, da se le i s tem povspeši razvoj šolstva. Prosi ga, naj blagoizvoli denašnjo izjavo udanosti in sožalja prijaviti na Najvišje mesto. Gospod baron laskavo zahvali g. prvosednika konferencije za pozdrav ter v nadaljnem govoru zlasti opozarja, da bi se naj bavilo učiteljstvo z ideali, ker bi ga realnost v teh burnih časih, kdo ve, če ne pahnila v brezno neprijetnega, praznega, puhlega življenja, ter da se naj i mladina dovaja v cvetlični vrtec bleščečih se idealov. Radosno prevzame nalogo, biti tolnač patrijotičnih čustev učiteljstva na Najvišjem mestu. Na to zakliče konferencija trikrat „Živijo“, „Slava“!

G. prvosednik pozdravi tudi srčno častite goste; potem prebere opravični red okrajne učiteljske konferencije in konstatuje navzočnost ali nenavzočnost konferenčnih udov. Na to se preide k posameznim točkam vsporeda.

Ne mislim sicer navajati vseh točk vsporeda in tudi ne razkladati vsaj površno raznoterosti pri najvažnejših obravnavah; toda popolnoma jih preiti tudi ne kaže, saj ravno tu se kaže pravi pomen, jedro okrajne učiteljske konferencije. Še nekaj mi je na srečo, kar bi rad razodel. O neumorni delavnosti za prospeh in napredek šolstva, o goreci ljubezni, ki duhti iz krepkih prs do presvetlega cesarja in cele cesarske rodbine, o vzglednem čustvu za vse dobro, lepo in plemenito našega ljubljenega nadzornika, častitega g. Franciška Gabrška — bi rad povedal. — Uzor ste nam, blagi gospod nadzornik, uzor učitelja, vzor vzgojitelja, in ne moremo si kaj, da se nam nehote izvije izraz gorke ljubezni iz naših pomlajenih src do Vas, pa saj ste jo zanetili Vi sami v naše duše z vstrajnostjo, odločnostjo in ljubeznijo do nas učiteljstva. Toda prosim, oprostite g. nadzornik, saj, rad bi le povedal, a moja pičla skromnost me prešinja z izjavo: nimam dovolj besed!

Po primernem uvodu poroča g. prvosednik o izvršitvi lanskih konferenčnih sklepov. V kratkem izide podrobni učni načrt za slovnice, pravopis in spise, in lani določeni zaznamek knjig, ki so sposobne za šolarsko knjižnico. Ta zaznamek se bo vedno nadaljeval in obsegal le najboljše spise. Govorec o spremembah učiteljsstva se spominja g. prvosednik umrlega g. Ferd. Strel-a, učitelja v Veliki Dolini († 4. mal. travna 1894). V znak sožalja nas pozivlja, da vstanemo raz sedeže.

Izmed statističnih podatkov bi bilo omenjati, da je bilo šol. leta 1893/94. v krškem šolskem okraji 27 šol s 60 razredi, in sicer: 1 meščanska, 25 javnih ljudskih in 1 ekskurendna javna šola. Izmed teh so bile: 1 meščanska šola s 3 razredi, 10 jednorazrednic, 8 dvorazrednic, 3 trirazrednice, 5 štirirazrednic.

Učni jezik je bil na 25 šolah slovenski, na 1 (mešč. šola) nemški in na 1 (lj. šola v Krškem) slovenski in nemški. Nemški jezik kot obligatni in neobligatni učni predmet se je poučevalo 816 otrok.

Vnanji šolski napredek se kaj burno razcvita. 41 šol je pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v delu, bodisi da se predelavajo in razširjajo stare ali ustanavljajo nove šole. Na novo se je ustanovila poprej zasilna šola v Velikem Trnu. Na novo sta se odprla paralelni razred na štirirazrednici v Št. Jerneji in paralelka v Št. Rupertu. Na razširjenih šolah v Bučki, Skocijanu, Leskovci, Sv. Križi se še niso otvorili dotični razredi. Ravno tako se še niso otvorile nove šole v Bušeti vasi, Hrvaškembrodu, na Telčah, v Vel. Podlogu, Vrhpolji, Gradišči, Grobljah, Orehovici, Podkrajci.

Vsakdanjo in ponavljalno šolo je obiskovalo 9799 otrok, za 34 več od lani. Brez vsakega pouka je bilo 15.6%, nekoliko boljše od lani.

G. predsednik prebere važnejše ukaze, ki so izšli izza zadnje okr. učit. konferencije ter jih primerno razloži. Potem pa poroča o učnem postopanju in učnih vspehih. Pred vsem izreče sodbo o učnih vspehih z izjavo, da je zabeležiti letos v primeri z lanskimi vspehi precejšnji napredek. Želi pa, da bi vsi učitelji delovali z največjo vno in se mogli ponašati z najboljšimi vspehi. Na to nasvetuje razna sredstva v dospelost izvrstnega učnega vspeha. Pri tem zlasti povdarja tri reči, katere terja vsak pouk: 1. učitelj védi, kaj uči, 2. poučuj prav, 3. ponavljaj prav pogosto.

1. Učitelj ve, kaj naj uči, ako se natančno seznani z učnim načrtom, splošnim in podrobnim, z berilom in sploh z učno knjigo, z raznimi pomožnimi knjigami, z učili itd. Na podlagi te seznaniitve se potem pismeno pripravi za vsako učno uro. Ta priprava obsegaj učno snov in učno pot za vsako posamezno uro; s tem si osnuje učitelj tako zvano urno sliko. Od te priprave je odvisen največji del dovoljnega učnega vspeha. Učitelj potem ne tava po celo uro sem in tje brez pravega smotra, ne vedoč kaj bi počel in česa bi se lotil najprej.

Podrobnejši način te priprave je vsakemu učitelju že znan, zato ni treba nadalje se spuščati v to razpravo.

Jedno pa je, kar se ne da opustiti, in to je, da se vsak učitelj natanko seznani z učnim načrtom. Učitelj védi, kaj predpisuje učni načrt za dotični razred in za vso šolo.

2. Nič manj važna ni učna pot ali metoda. Ta je po šolskih postavah sicer prosta, a novejša metodika je vendar le dognala, da so nekatere boljše od drugih. Rabiti je torej vedno in vselej le one, katere se kot najboljše priporočajo.

3. In zdaj pride g. predsednik do ponavljanja. Ponavljanje je duša — mati — pouka. Ponavljanje stori, da se učna tvarina krepko vsadi v spomin. Naj učitelj še tako dobro ume svoj predmet, naj še tako temeljito poučuje, otroci vendar le kmalo pozabijo. Vedno in vedno ponavljanje pa jim obdrži tvarino v spominu za vedno. Kar so se učili otroci, naj znajo prav dobro. Velik je namreč razloček med učiti, učiti se in naučiti se.

K dozdej naštetim trem zahtevam pa dodaje še četrto, ki se tiče učne oblike. Ta terjatev je gladko pripovedovanje učne tvarine v daljši zvezi, pripovedovanje obdelanih beril, popisovanje predmetov, pripovedovanje zgodovinskih slik itd.

Učenca je treba na vsak način dovesti do tega, da bode znal sam v zvezi pripovedovati, kar se je učil. Pač mu je treba stavljati vprašanja, na katera odgovarja v manjših ali večjih odstavkih. A končna zahteva bodi ta, da zna na kratka vprašanja ali le na poziv sam povedati vso dotično stvarino. S tem se nauče otroci govoriti in govorjenje otrok je podlaga vsemu pouku. Na to nam dokazuje g. prvosednik, da je tudi moči doseči tako pripovedovanje pri vsakem predmetu, in da je vidna potreba, ker se le tem pôtom pomore učencu do samostalnosti v mišljenji, govorjenji in vsem delovanji. *J. Slapšak.*
(Konec prihodnjic.)

Društveni vestnik.

Iz Dol. Logatca. Dne 7. vinotoka imelo je predsedništvo „Zveze slov. učiteljskih društev“ sejo, katere se je udeležil tudi načelnik ocenjevalnega odbora za mladinske spise in g. A. Gabršček iz Gorice, ker se je sklepalo o izdaji mladinske knjižnice, kakor se je sklenilo pri letošnjem glavnem zboru „Zveze“ v Gorici.

Knjižnici se je dalo ime: Knjižnica za mladino. Izhajala bode vsak mesec po jeden snopič obsegajoč 5 do 6 tiskanih pol. Oblika ji bode ista kakor jo ima znana „Slovenska knjižnica“, a vsak snopič bode takoj vezan izšel. V tej knjižnici se bodo priobčevali slovenski mladini primerni spisi, bodi si izvirni ali pa prestavljeni. Spise določeval bode ocenjevalni odbor mladinskih spisov; temu odboru naj se toraj tudi pošiljajo primerni spisi. Cena bode za predplačnike 1-80 gld. celoletno, a posamezni zvezki po 20 kr. Toraj je prav neznatna cena, da skoro nižja biti ne more. Prvi snopič izide že sredi novembra t. l. in bode obsejal, od g. prof. Bezenškega nagrajeno povest „Dva brata“ in nekaj krajših spisov. Ta snopič bode veljal kot prvi snopič za l. 1895.

Dalje se je sprejel predlog, da se bode pisateljem plačevala nagrada za spise in sicer 4 gld. od tiskane pole. Nagrada se bode pa povišala, ako bode podjetje dobro vspevalo.

Ker vsa stvar potrebuje duševne in gmotne podpore, če hoče povoljno vspevati, zatorej bode pač treba nekoliko truda in požrtvovalnosti. In ker vsa stvar sloni tako rekoč na ramah slovenskega učiteljstva je pač upati, da bode vsak izmed učiteljstva pripomogel, da se stvar ugodno razvije. Dal Bog, da vsa stvar doseže svoj blagi smoter. Rasti, cveti, razvijaj se!

— a.

Iz novomeškega okraja. Dne 3. kimovca t. l. je imelo učiteljsko društvo za novomeški šolski okraj svoj občni zbor v Trebnjem. Vodil ga je na občno željo udeležencev društveni odbornik g. Jos. Schmoranzler mesto zadržanega predsednika g. F. Koncilija in odsotnega podpredsednika g. F. Kalingarja.

Po konstatovanej sklepčnosti in po običajnem pozdravu došlih 13 zborovalcev — med temi tudi dve gospici učiteljci E. Clarici in Am. Sedlak — pozdravi posebnou še g. Armina Gradišnika, tajnika Zvezinega, ki nas je s svojim pohodom počastil ter da besedo društvu tajniku. Ta v svojem poročilu o društvenem delovanji v minulemu letu naznanja, da je bilo glavno prizadevanje prirediti skupni koncert dolenskega učiteljstva povodom otvoritve glavne proge dolenske železnice ob premalem zanimanji dolenskega učiteljstva izven novom. okraja brezuspešno. No, gotovo je prevelika oddaljenost mnogih od dolenske metropole nevspehu še največ kriva. Pri dvakratnem zborovanji sta prav pohvalno poročala gg. nadučitelja J. Franke in J. Barle, prvi o vzgoji sadnega drevja v šolskem vrtu, a drugi o šolskem obiskovanji. Dan 3. zborovanja pa je bil samo pogrebni dan nameravanega koncerta. — Blagajnik g. J. Kutnar nam je na to povedal o dokaj ugodnem stanji blagajne (81 K 86 h), kar so pozneje izvoljeni pregledovalci računa gg. Grajland, Pehani in Zavrl tudi potrdili.